

UDENRIGSMINISTERIET
Nordgruppen

EUP j.nr. 400.A.1
Den 20. marts 2009

Udenrigsministeriets bidrag til velfærdsministerens svar på Folketingets Kommunaludvalgs spørgsmål nr. 3, 5 og 6 ad B13

Redegørelse for de 18-25-åriges deltagelse ved lokale, nationale og europæiske valg i andre EU-lande siden 1978. I den forbindelse ønskes bl.a. oplysning om stemmeprocent og partivalg.

Belgien	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Der er valgpligt fra 18-års alderen i Belgien. Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.	Der er valgpligt fra 18-års alderen i Belgien. Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger og exit polls om unge aldersgruppers valgtendenser er ikke fundet.
	Nationale valg	Der er valgpligt for alle aldersgrupper fra 18-års alderen i Belgien. Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.	Der er valgpligt fra 18-års alderen i Belgien. Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger og exit polls om unges valgtendenser er ikke fundet.
	Europa-Parlamentsvalg	Der er valgpligt i Belgien fra 18-års alderen. Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.	Der er valgpligt i Belgien fra 18-års alderen. Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger og exit polls om unges valgtendenser er ikke fundet.
Bulgarien	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg

	Lokalvalg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Meningsmålinger har vist en hhv. faldende og stigende valgdeltagelse afhængigt af de temaer og personer som på lokalt plan har præget de enkelte valg. Generelt ses ungdomsdeltagelsen ved lokalvalg at have været mindre end gennemsnittet for alle aldersgrupper.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>Gruppen af 18-25-årige skønnes at fordele sig som den øvrige vælgermasse på en højre-venstre skala.</p>
	Nationale valg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Meningsmålinger har vist en hhv. faldende og stigende valgdeltagelse afhængigt af de temaer og personer som har præget de enkelte valg. Generelt ses ungdomsdeltagelsen ved nationale parlamentsvalg at have været mindre end gennemsnittet for alle aldersgrupper.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>Gruppen af 18-25-årige skønnes at fordele sig som den øvrige vælgermasse på en højre-venstre skala.</p>
	Europa-Parlamentsvalg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Meningsmålinger har</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>Gruppen af 18-25-årige</p>

		<p>generelt vist en faldende valgdeltagelse for de 18-25-årige. Denne tendens indskrives i den generelt faldende valgdeltagelse, der på EU-plan er konstateret til Europa-Parlamentsvalg siden 1979. Generelt ses ungdomsdeltagelsen ved Europa-Parlamentsvalg at have været mindre end gennemsnittet for alle aldersgrupper.</p>	<p>skønnes at fordele sig som den øvrige vælgermasse på en højre-venstre skala.</p>
--	--	---	---

Cypern	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Der synes ikke at foreligge tilgængelige undersøgelser af de 18-25-åriges deltagelse.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der synes ikke at foreligge tilgængelige undersøgelser af de 18-25-åriges partivalg.
	Nationale valg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Der synes ikke at foreligge tilgængelige undersøgelser af de 18-25-åriges deltagelse.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der synes ikke at foreligge tilgængelige undersøgelser af de 18-25-åriges partivalg.
	Europa-Parlamentsvalg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Der synes ikke at foreligge	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der synes ikke at foreligge tilgængelige

	tilgængelige undersøgelser af de 18-25-åriges deltagelse.	undersøgelser af de 18-25-åriges partivalg.
--	---	---

Det Forenede Kongerige	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Der finder lokalvalg sted i UKs fire regioner: England, Wales, Skotland og Nordirland. Den generelle valgdeltagelse ved lokalvalg i England og Wales har senest ligget på et niveau på mellem 35 % og 43 % af de stemmeberettigede.</p> <p>Der er begrænset information vedr. de 18-25-årige deltagelse i lokalvalg, men den generelle tendens er ifølge The Electoral Commission (en uafhængig organisation nedsat af det Britiske Parlament), at de unge vælgere er mindre tilbøjelige til at stemme ved lokalvalg end de ældre generationer. Sandsynligheden for at stemme ved lokalvalg stiger således med</p>	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.

	alderen.	
Nationale valg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Valgdeltagelsen ved de to seneste parlamentsvalg i UK har været lav på hhv. 59,4 % i 2001 og 61,4 % i 2005. Valgdeltagelsen har iøvrigt ligget på over 70 % ved nationale valg siden 1970.</p> <p>Oplysningerne om unges valgdeltagelse i nationale valg er begrænset. Nogle vælgere er mere tilbøjelige til at stemme end andre. Unge mennesker er en af de grupper, der er mindst tilbøjelige til at stemme. Ifølge surveyundersøgelser foretaget af IPSOS Mori stemte hhv. 39 % og 37 % af de unge ved de to seneste valg i 2001 og 2005.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>Meningsmålinger foretaget ifb. med nationale valg i UK siden 1974 viser, at flere unge mellem 18-24 år stemmer på Labour frem for de Konservative. Dog således at partiernes vælgertilslutning blandt de unge har ligget meget tæt ved valgene i 1979, 1987 og 1992, ligesom de Konservative fik flere stemmer blandt de unge ved valget i 1983.</p>
Europa-Parlamentsvalg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Generelt har UK en ganske lav valgdeltagelse ved Europaparlamentsvalg. Sidst var den på 38,4 %.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p>

		<p>Oplysningerne om unges deltagelse i Europaparlamentsvalg er begrænsede. Ifølge Electoral Commission (en uafhængig organisation nedsat af det Britiske Parlament), er unge mellem 18 og 24 år som ved lokalvalg og nationale valg mindre tilbøjelige end ældre generationer til at stemme ved Europaparlamentsvalg i UK.</p>	
--	--	--	--

Estland	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Der synes ikke at være undersøgelser, som specifikt belyser unges valgdeltagelse.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der synes ikke at være undersøgelser, som specifikt belyser unges partivalg.
	Nationale valg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Der synes ikke at være undersøgelser, som specifikt belyser unges valgdeltagelse.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der synes ikke at være undersøgelser, som specifikt belyser unges partivalg.
	Europa-Parlamentsvalg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Der synes ikke at være undersøgelser, som specifikt belyser unges valgdeltagelse.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der synes ikke at være undersøgelser, som specifikt belyser unges partivalg.

Finland	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Dog viser undersøgelser at valgdeltagelsen blandt unge ligger mellem 10 og 15 % lavere end andre aldersgrupper.</p> <p>Ved lokalvalg er omkring 5 % af de valgte dog under 30 år, hvilket tyder på at aldersgruppen er involveret i politik, og ønsker en alderssvarende repræsentation.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>Statistik og undersøgelser på dette område er sparsomme, og antyder ikke at unge vælgere fordeler sig anderledes end andre aldersgrupper.</p>
	Nationale valg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Dog viser undersøgelser at valgdeltagelsen blandt unge ligger mellem 10 og 15 % lavere end andre aldersgrupper.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>Statistik og undersøgelser på dette område er sparsomme, og antyder ikke at unge vælgere fordeler sig anderledes end andre aldersgrupper.</p>
	Europa-Parlamentsvalg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Dog viser undersøgelser at valgdeltagelsen blandt unge ligger mellem 10 og 15 % lavere end andre aldersgrupper.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>Statistik og undersøgelser på dette område er sparsomme, og antyder ikke at unge vælgere fordeler sig anderledes end andre aldersgrupper.</p>

Frankrig	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	<p>Der foretages ikke fra officiel side registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Politologiske undersøgelser viser, at ungdomsdeltagelsen ved lokalvalg har stabiliseret sig på et niveau ca. 10 % under den generelle valgdeltagelse, der ved seneste lokalvalg var 65,2 % (landsgennemsnit).</p>	<p>Der foretages ikke fra officiel side registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>Politologiske undersøgelser viser, at med undtagelse af perioden 1993-96, da man så en stærk mobilisering for højrefløjens præsidentkandidat Jacques Chirac, har den franske ungdom siden 1978 været svagt mere venstreorienteret end resten af befolkningen. Samtidig slår den generelle tendens blandt lavt uddannede til at stemme på det radikale højre stærkere igennem blandt de unge, særligt i de senere år.</p>
	Nationale valg	<p>Der foretages ikke fra officiel side registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Politologiske undersøgelser viser, at ved det seneste præsidentvalg i 2007 var ungdommens valgdeltagelse næsten på niveau med den generelle valgdeltagelse på 83,7 %.</p>	<p>Der foretages ikke fra officiel side registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>Politologiske undersøgelser viser, at med undtagelse af perioden 1993-96, da man så en stærk mobilisering for højrefløjens præsidentkandidat Jacques Chirac, har den franske ungdom siden 1978 været svagt mere venstreorienteret end resten af befolkningen. Samtidig slår den generelle tendens blandt lavt uddannede til at stemme på det radikale højre stærkere igennem blandt de unge, særligt i de senere år.</p>
	Europa-Parlamentsvalg	Der foretages ikke fra	Der foretages ikke fra officiel

	<p>officiel side registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Politologiske undersøgelser viser, at ungdomsdeltagelsen ved EP-valg har stabiliseret sig på et niveau ca. 10 % under den generelle valgdeltagelse, der ved seneste EP-valg var 42,8 %.</p>	<p>side registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>Politologiske undersøgelser viser, at med undtagelse af perioden 1993-96, da man så en stærk mobilisering for højrefløjens præsidentkandidat Jacques Chirac, har den franske ungdom siden 1978 været svagt mere venstreorienteret end resten af befolkningen. Samtidig slår den generelle tendens blandt lavt uddannede til at stemme på det radikale højre stærkere igennem blandt de unge, særligt i de senere år.</p>
--	--	--

Grækenland	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Stemmeafgivning er ifølge forfatningen obligatorisk.</p> <p>Valgdeltagelsen har ved de seneste valg dog ligget mellem 70 og 75 %.</p> <p>Det skønnes at de unges stemmefrekvens følger det generelle mønster.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>Meningsmålinger og exit polls tydede ved det seneste nationale valg (2007) på en vis tendens til overrepræsentation af de 18-25-årige på yderfløjene (skyldes træthed ift. de etablerede traditionelt dominerende partier).</p> <p>Der kan dog være udsving alt efter temaer og personer, som er på valg.</p> <p>Generelt er grundmønstret dog meget konservativt, idet mange stemmer som familien (dvs. på de to traditionelt dominerende</p>

			partier)
	Nationale valg	se ovenfor	se ovenfor
	Europa-Parlamentsvalg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Valgdeltagelsen til EP-valg er traditionelt relativt høj, gerne over 70 %. Ungdommen skønnes generelt at følge dette mønster	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger og exit polls tyder på, at vælgerne (unge som gamle) ifm. EP-valg generelt i betydelig grad stemmer afhængig af de personlige kandidater snarere end disses partimæssige tilhørsforhold.

Irland	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Der findes ikke dækkende materiale over valgdeltagelse blandt de 18-25-årige vælgere, men en undersøgelse foretaget af det irske National Youth Council viser, at kun 71,2 % af de 18-25-årige havde registreret sig som vælgere i 2008. Dette er gældende for både lokale, nationale og Europa-Parlamentsvalg. For hele befolkningen har der været generel tendens til faldende deltagelse. Stemmeprocenten ved sidste lokalvalg i 2007 var på ca. 58 %.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der foreligger ikke systematiske undersøgelser af vælgernes partivalg efter alder
	Nationale valg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Valgmyndigheden	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der foreligger ikke

		<p>offentliggør ikke aldersopdelte opgørelser over valgdeltagelsen.</p> <p>Efterfølgende spørgeskemaundersøgelser har dog vist, at kun omkring 43 % af de 18-25-årige stemte ved Parlamentsvalget i 2002.</p> <p>Der har været generel tendens i befolkningen til faldende valgdeltagelse i parlamentsvalg, hvor stemmeprocenten ved sidste valg i 2007 var på 67 %. Der har været et fald på lidt over 6 procentpoint fra en valgdeltagelse i 1981 på 73,8 %.</p> <p>Kun 71,2 % af de 18-25-årige havde registreret sig som vælgere i 2008.</p>	<p>systematiske undersøgelser af vælgernes partivalg efter alder</p>
	<p>Europa-Parlamentsvalg</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Valgmyndigheden offentliggør ikke aldersopdelte opgørelser over valgdeltagelsen.</p> <p>Der har været et fald i befolkningens deltagelse i Europa-Parlamentsvalg igennem årene, hvor den seneste valgdeltagelse i 2004 lå på 58,6 %.</p> <p>Kun 71,2 % af de 18-25-årige havde registreret sig</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der foreligger ikke systematiske undersøgelser af vælgernes partivalg efter alder</p>

som vælgere i 2008.

Italien	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	<p>Generelt foretages der ikke registrering af valgdeltagelsen efter alder. Valgdeltagelsen kan variere meget fra region til region. Nogle lokale valg har haft ”ungdomsvalg”, hvor 16-17 årige kunne stemme på ”repræsentanter”, der kan udtrykke deres holdninger til kommunalbestyrelsen. Dette har været med til at styrke 18-25 deltagelse i lokalvalg.</p>	<p>Uofficielle meningsmålinger og exit polls tyder på nogen overrepræsentation af de 18-25-årige på venstrefløjen og på lokale lister.</p>
	Nationale valg	<p>Der foretages ikke registrering af valgdeltagelse efter alder.</p> <p>Generelt har stemmeprocenten været høj i Italien (medio 80%) og unge har i høj grad været deltagende i nationale valg.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>Uofficielle meningsmålinger og exit polls tyder dog på nogen overrepræsentation af de 18-25-årige på venstrefløjen.</p>
	Europa-Parlamentsvalg	<p>Der foretages ikke registrering af valgdeltagelse efter alder. Meningsmålinger og exit polls har generelt vist en faldende valgdeltagelse og interesse. Dette</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. De sparsomme tilgængelige data giver ikke et entydigt billede af unges partivalg til Europaparlamentsvalg.</p>

		gælder også 18-25 årige.	
--	--	--------------------------	--

Letland	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Exit poll fra 2005 viser, at 49,2% af vælgerne mellem 18 og 24 år deltog i lokalvalget i marts 2005.</p> <p>Deltagelsesandelen for denne aldersgruppe er betydeligt mindre end andelen af deltagere fra de resterende aldersgrupper af den stemmeberettigede befolkning.</p> <p>Meningsmåling fra januar 2009 forudsiger, at 35% af de 18 til 24-årige planlægger at deltage i både lokal- og EP-valg i juni 2009, mens hhv. 5% og 1% forventer kun at deltage i lokal- eller EP-valg.</p> <p>Procentsatsen for den yngre gruppe er mindre end for de øvrige stemmeberettigede aldersgrupper. Dog er andelen af ubeslutede på 34% klart størst</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der eksisterer ej heller meningsmålinger og exit polls for samme.</p>

	hos den yngre befolkningsgruppe.	
Nationale valg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Exit poll fra december 2007 viser, at 42,4% af vælgerne mellem 18 og 24 år deltog i parlamentsvalget i oktober 2006. Deltagelsesandelen for denne aldersgruppe er betydeligt mindre end andelen af deltagere fra de resterende aldersgrupper af den stemmeberettigede befolkning.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der eksisterer ej heller exit polls eller meningsmålinger for samme.</p>
Europa-Parlamentsvalg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Exit poll fra 2004 viser, at ca. 48,3% af befolkningen mellem 18 og 24 år deltog ved EP-valget i juni 2004. Deltagelsesandelen for denne aldersgruppe er betydeligt mindre end andelen af deltagere fra de resterende aldersgrupper af den stemmeberettigede befolkning.</p> <p>Meningsmåling fra januar 2009 forudsiger, at 35% af de 18 til 24-årige</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der findes ej heller exit polls eller meningsmålinger om samme.</p>

		<p>planlægger at deltage i både lokal- og EP-valg i juni 2009, mens hhv. 5% og 1% forventer kun at deltage i lokal- eller EP-valg.</p> <p>Procentsatsen for den yngre gruppe er mindre end for de øvrige stemmeberettigede aldersgrupper. Dog er andelen af ubesluttede på 34% klart størst hos den yngre befolkningsgruppe.</p>	
--	--	--	--

Litauen	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Hverken Valgkommissionen eller Litauens Statistik har kendskab til eller råder over oplysninger om 18-25-åriges valgdeltagelse siden 1978/89.	
	Nationale valg		
	Europa-Parlamentsvalg		

Luxembourg	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Der er valgpligt. Ikke-deltagelse er – i hvert fald i princippet – forbundet med idømmelse af straf.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der oplyses ikke at foreligge meningsmålinger eller exit polls, der kan belyse specielt denne gruppes vælgeradfærd.
	Nationale valg	Der er valgpligt. Ikke-deltagelse er – i hvert fald i princippet – forbundet med idømmelse af straf.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der oplyses ikke at foreligge meningsmålinger eller exit polls, der kan belyse specielt denne gruppes vælgeradfærd.
	Europa-Parlamentsvalg	Der er valgpligt. Ikke-deltagelse er – i hvert fald i princippet –	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der oplyses ikke at

		forbundet med idømmelse af straf.	foreligge meningsmålinger eller exit polls, der kan belyse specielt denne gruppes vælgeradfærd.
--	--	-----------------------------------	---

Malta	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Der foretages ikke registrering af valgdeltagelse efter alder. Meningsmålinger og exit polls har vist en lav valgdeltagelse blandt unge.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der ses ikke at være tilgængelige meningsmålinger og exit polls der belyser dette forhold.
	Nationale valg	Meningsmålinger og exit polls har vist en forholdsvis lav ungdomsdeltagelse i nationale valg hhv 18-21 årige - 29 % 22-25 årige- 32 % Til sammenligning ligger den samlede valgdeltagelse typisk mellem 95-98 pct.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der ses ikke at være tilgængelige meningsmålinger og exit polls der belyser dette forhold.
	Europa-Parlamentsvalg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Meningsmålinger og exit polls har generelt vist en lav valgdeltagelse for de unge.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der ses ikke at være tilgængelige meningsmålinger og exit polls der belyser dette forhold.

Nederlandene	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	For Nederlandenes vedkommende gælder, at vælgeres stemme-	For Nederlandenes vedkommende gælder, at vælgeres stemme-adfærd er

		adfærd er hemmelig. Øvrige oplysninger ikke tilgængelige	hemmelig. Øvrige oplysninger ikke tilgængelige
Nationale valg		For Nederlandenes vedkommende gælder, at vælgeres stemme- adfærd er hemmelig. Oplysninger for perioden 1971-2006 baseret på meningsmålinger og exit polls findes i vedlagte bilag	For Nederlandenes vedkommende gælder, at vælgeres stemme- adfærd er hemmelig. Oplysninger for perioden 1971-2006 baseret på meningsmålinger og exit polls findes i vedlagte bilag .
Europa-Parlamentsvalg		For Nederlandenes vedkommende gælder, at vælgeres stemme- adfærd er hemmelig. Øvrige oplysninger ikke tilgængelige	For Nederlandenes vedkommende gælder, at vælgeres stemme- adfærd er hemmelig. Øvrige oplysninger ikke tilgængelige

Polen	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Generelt foretages der ikke registrering af valgdeltagelsen efter alder. Baseret på exit polls er den generelle vurdering dog, at valgdeltagelsen for unge mellem 18 – 25 år har været ca. 10 – 15% lavere end valgdeltagelsen for den del af befolkningen, der er over 25 år.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger og exit polls tyder på nogen overrepræsentation af de 18-25-årige på yderfløjene, men gruppen ses i øvrigt at fordele sig som den øvrige vælgermasse på en højre-venstre skala.
	Nationale valg	Der foretages ikke	Der foretages ikke registrering

	<p>registrering af valgdeltagelse efter alder. Baseret på exit polls er den generelle vurdering dog, at valgdeltagelsen for unge mellem 18 – 25 år har været ca. 10 – 15% lavere end valgdeltagelsen for den del af befolkningen, der er over 25 år. For så vidt angår det seneste parlamentsvalg mener visse valgforskere dog, at den generelle tendens i forhold til unge vælgeres lavere stemmedeltagelse ved netop dette valg ikke gjorde sig gældende, eller kun gjorde sig gældende i mindre grad.</p>	<p>af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger og exit polls tyder på nogen overrepræsentation af de 18-25-årige på yderfløjene, men gruppen ses i øvrigt at fordele sig som den øvrige vælgermasse på en højre-venstre skala.</p>
Europa-Parlamentsvalg	<p>Der foretages ikke registrering af valgdeltagelse efter alder. Baseret på exit polls er den generelle vurdering dog, at valgdeltagelsen for unge mellem 18 – 25 år har været ca. 10 – 15% lavere end valgdeltagelsen for den del af befolkningen, der er over 25 år.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger og exit polls tyder på nogen overrepræsentation af de 18-25-årige på yderfløjene, men gruppen ses i øvrigt at fordele sig som den øvrige vælgermasse på en højre-venstre skala.</p>

Portugal	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Der foretages ikke registrering af vælgerne valgdeltagelse efter alder. Der ses ikke at være tilgængelige meningsmålinger og exit polls der belyser dette forhold.	Der foretages ikke fra officiel side registrering af vælgerne partivalg efter alder. Der foreligger ikke meningsmålinger for denne aldersgruppe specifikt. Der ses ikke at være tilgængelige meningsmålinger og exit polls der belyser dette forhold.
	Nationale valg	Der foretages ikke registrering af vælgerne valgdeltagelse efter alder. Der ses ikke at være tilgængelige meningsmålinger og exit polls der belyser dette forhold.	Der foretages ikke fra officiel side registrering af vælgerne partivalg efter alder. Der foreligger ikke meningsmålinger for denne aldersgruppe specifikt.
	Europa-Parlamentsvalg	Der foretages ikke registrering af vælgerne valgdeltagelse efter alder. Der ses ikke at være tilgængelige meningsmålinger og exit polls der belyser dette forhold.	Der foretages ikke fra officiel side registrering af vælgerne partivalg efter alder. Der foreligger ikke meningsmålinger for denne aldersgruppe specifikt.

Rumænien	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Der findes ikke i Rumænien offentligt tilgængelige oplysninger til belysning af unges valgdeltagelse og partivalg. Den permanente valgmyndighed, som er ansvarlig for afvikling af valg i Rumænien, ligger heller	
	Nationale valg		
	Europa-Parlamentsvalg		

ikke inde med relevante oplysninger.

Slovakiet	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Generelt foretages der ikke registrering af valgdeltagelsen efter alder. Der ses ikke at være tilgængelige meningsmålinger og exit polls der belyser dette forhold.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Uofficielle meningsmålinger og exit polls tyder på nogen overrepræsentation af de 18-25-årige på venstrefløjen. (særligt i større byer)
	Nationale valg	Der foretages ikke registrering af valgdeltagelse efter alder. Stemmeprocenten ligger lavt i Slovakiet. Ved seneste valg stemte således knap 55 % af de stemmeberettigede. Tendensen er også gældende for unge vælgere.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Nogle meningsmålinger og exit polls indikerer overrepræsentation af de 18-25-årige hos socialdemokratiet SMER og nationalistpartiet SNS. (I praksis yderfløjene).
	Europa-Parlamentsvalg	Der foretages ikke registrering af valgdeltagelse efter alder. Ved det hidtil eneste EP-valg i 2004 stemte kun 17 % af de stemmeberettigede. Det er tal som også synes betegnende for unges deltagelse.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der ses ikke at være tilgængelige meningsmålinger og exit polls der belyser dette forhold.

Slovenien	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	<p>Valgmyndigheden offentliggør ikke aldersopdelte opgørelser over valgdeltagelse.</p> <p>Meningsmålinger og exit polls har vist en meget høj deltagelse af de 18-årige ved det første valg, de kan stemme ved. Herefter falder deltagelsesniveauet igen. Deltagelsesniveauet for de 18-25-årige ved lokalvalg ligger generelt på samme niveau som de ældre vælgere.</p> <p>Ved seneste lokalvalg lå valgdeltagelsen på 53,16%.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der foreligger ikke systematiske undersøgelser af vælgernes partivalg efter alder.</p>
	Nationale valg	<p>Valgmyndigheden offentliggør ikke aldersopdelte opgørelser over valgdeltagelse.</p> <p>Meningsmålinger og exit polls har vist en meget høj deltagelse af de 18-årige ved det første valg, de kan stemme ved. Herefter falder deltagelsesniveauet igen. Deltagelsesniveauet for de 18-25-årige ved</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der foreligger ikke systematiske undersøgelser af vælgernes partivalg efter alder.</p> <p>En omfattende meningsmåling ved seneste parlamentsvalg (september 2008) viste at de 18-30-åriges stemmer er nogenlunde ligeligt fordelt på højre- og venstrefløjen, dog med en vis overvægt til venstrefløjen.</p> <p>En meningsmåling ved seneste præsidentvalg viste, at en</p>

		<p>nationale valg ligger generelt på samme niveau som de ældre vælgere.</p> <p>Ved seneste parlamentsvalg lå valgdeltagelsen på 63,10%.</p>	<p>højernationalistisk kandidat ville få 45% af sine stemmer fra de 18-30-årige.</p> <p>De unge stemmer generelt ikke efter partiprogram, men efter kandidaternes personlighed.</p>
	<p>Europa-Parlamentsvalg</p>	<p>Valgmyndigheden offentliggør ikke aldersopdelte opgørelser over valgdeltagelse.</p> <p>Meningsmålinger og exit polls har vist en meget høj deltagelse af de 18-årige ved det første valg, de kan stemme ved. Herefter falder deltagelsen igen.</p> <p>Deltagelsesniveauet for de 18-25-årige ved valg til Europa-Parlamentet ligger generelt på samme niveau som de øvrige vælgere.</p> <p>Valgdeltagelsen til Europa-parlamentet 2004 lå på et meget lavt niveau(28%) set i forhold til det gennemsnitlige for EU(45%).</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der foreligger ikke systematiske undersøgelser af vælgernes partivalg efter alder.</p>

Spanien	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Valgdeltagelsen for hele befolkningen svinger mellem 60 og 70 %.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.
	Nationale valg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. En ungdomsorganisation har på basis af meningsmålinger udført et studie af de 18-29åriges valgdeltagelse fra 1982 frem til i dag. Valgdeltagelsen har gennem hele perioden ligget støt på omkring 80%, ved enkelte valg dog omkring 70 %.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Ifølge meningsmålinger har der blandt de 18-29årige typisk været størst tilslutning til det socialistiske parti, PSOE. De regionalnationalistiske partier har generelt en lav stemmeandel blandt de 18-29årige.
	Europa-Parlamentsvalg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Ved Europa-Parlamentsvalget i 2004 var den samlede valgdeltagelse den hidtil laveste på 45 %.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der ses ikke at være tilgængelige meningsmålinger og exit polls der belyser dette forhold.

Sverige	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Der findes ikke målinger på valgdeltagelsen i	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder.

		aldersgruppen 18-25-årige. Generelt set ligger valgdeltagelsen lavere ved lokalvalg end ved nationale valg.	
	Nationale valg	Der foretages ikke registrering af vælgerne efter alder. Meningsmålinger har vist en hhv. faldende og stigende valgdeltagelse afhængigt af de temaer og personer som har præget de enkelte valg. Seneste valgdeltagelser har ligget mellem 70-78%.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger har vist, at vælgere i alderen 18-25 hovedsageligt stemmer på landet to største partier, henholdsvis Moderaterne og Socialdemokraterne
	Europa-Parlamentsvalg	Der foretages ikke registrering af vælgerne efter alder. Meningsmålinger viser en faldende valgdeltagelse for de 18-25-årige. Valgdeltagelsen blandt 18-25-årige har ved de seneste Europa-Parlamentsvalg ligget mellem 38-42%. Ved valget i juni 2009 forventes der en deltagelse på omkring 38% ifølge meningsmålinger.	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger har vist, at vælgere i alderen 18-25 hovedsageligt stemmer på landet to største partier, henholdsvis Moderaterne og Socialdemokraterne

Tjekket	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
---------	---------------------	-------------------------	-----------

	Lokalvalg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Meningsmålinger og exit polls har vist en hhv. faldende og stigende valgdeltagelse afhængigt af temaer og personer som har præget de enkelte valg.</p> <p>Ungdomsdeltagelsen har bevæget sig mellem ca. 25 – 35 %, mens valgdeltagelsen som helhed har været på ca. 30-45%.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger og exit polls tyder dog på lav støtte til Kommunisterne og Kristendemokraterne blandt unge. Tendensen er, at flertallet af unge vælgere fordeler sig ligeligt mellem Socialdemokratiet og Borgerdemokraterne, men udsving forekommer i forhold til temaer og personer, som har præget de enkelte valg.</p>
	Nationale valg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Meningsmålinger og exit polls har vist en hhv. faldende og stigende valgdeltagelse afhængigt af temaer og personer som har præget de enkelte valg.</p> <p>Ungdomsdeltagelsen har bevæget sig mellem ca. 30 - 40% mens valgdeltagelsen som helhed har været på ca. 50-60%.</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger og exit polls tyder dog på lav støtte til Kommunisterne og Kristendemokraterne blandt unge. Tendensen er, at majoriteten af unge vælgere fordeler sig ligeligt mellem Socialdemokratiet og Borgerdemokraterne, men udsving forekommer i forhold til temaer og personer, som har præget de enkelte valg.</p>
	Europa-Parlamentsvalg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder</p> <p>Tjekkiet har hidtil kun deltaget i valg til Europarlamentet i</p>	<p>Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger og exit polls tydede dog på at de 18-25-årige fortrinsvist stemte på Borgerdemokraterne.</p>

	<p>2004. Meningsmålinger og exit polls viste en valgdeltagelse for de 18-25-årige på ca. 20% mens valgdeltagelsen som helhed var på 29%.</p>
--	--

Tyskland	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Forbundsindenrigsministeriet ligger ikke inde med tal fsva. lokalvalg (kommunalvalg og delstatsvalg).	Det samme gælder for de unges partivalg ved kommunalvalg.
	Nationale valg	<p>Der foretages registrering af vælgere efter alder; unge mellem 18-21 år og 21-25 år.</p> <p>Registreringen viser faldende og stigende udsving for valgdeltagelse for unge mellem 18 og 21 år: Fra 84,3% i 1983 ned til 64,7% i 1990 og derefter en stigning til 70% i 2005.</p> <p>For unge mellem 21 og 25 år viser tallene ligeledes faldende og stigende valgdeltagelse, dog på et lavere niveau. I 1983 var valgdeltagelsen 81,5%, hvorefter den faldt til 61,8% i 1990. Ved valget i 2005 steg andelen en smule til 66,5%.</p> <p>Generelt set har ungdomsdeltagelsen ved nationale parlamentsvalg</p>	<p>Der foretages registrering af vælgernes partivalg efter alder; unge mellem 18-25 år.</p> <p>Registreringen tyder på, at 18-25-årige unge bevæger sig væk fra midterpartierne CDU og SPD og hen mod fløjene De Grønne, FDP og Die Linke.</p> <p>Denne tendens konstateres i øvrigt også blandt den øvrige vælgermasse.</p>

		stabiliseret sig på et niveau omkring 65-70 % siden 1983.	
	Europa-Parlamentsvalg	<p>Der foretages registrering af vælgere efter alder; unge mellem 18 og 21 år og mellem 21 og 24 år.</p> <p>Registreringerne har generelt vist en faldende valgdeltagelse; fra omkring 55,1% i 1979 til 35% i 2004 for de 18-21 årige og fra 50,2% i 1979 til 30,5% i 2004 for de 21-25 årige.</p> <p>Denne tendens indskrives i den generelt faldende valgdeltagelse, der på EU-plan er konstateret til Europa-Parlamentsvalg siden 1979.</p> <p>Generelt set har ungdomsdeltagelsen ved Europaparlamentsvalg stabiliseret sig på et niveau omkring 35-40% siden 1979.</p>	<p>Der foretages registrering af vælgernes partivalg efter alder; 18-25 år unge.</p> <p>Registreringer tyder på nogen overrepræsentation af de 18-25-årige på midterpartier (CDU og SPD) og på venstrefløjen (De Grønne). I forhold til 1979 har SPDs tilhængertal blandt de unge halveret sig ved sidste valg i 2004 og ligger nu på samme niveau som De Grønne (ca. 18%), hvorimod CDU formåede at opretholde omkring 30% vælgertilslutning blandt de unge.</p> <p>I øvrigt konstateres en bevægelse af stemmer til både venstrefløjen (DeGrønne og DieLinke) og til højre fløjen (FDP) samt øvrige partier.</p>

Ungarn	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	<p>Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder.</p> <p>Der ses ikke at være tilgængelige meningsmålinger og exit polls, der belyser dette forhold.</p>	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Der ses ikke at være tilgængelige meningsmålinger og exit polls, der belyser dette forhold.
	Nationale valg	Der foretages ikke	Der foretages ikke registrering

		registrering af vælgere efter alder. Meningsmålinger og exit pools vedr. ungdomsdeltagelse foretages sjældent	af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger og exit pools vedr. ungdomsdeltagelse foretages sjældent
	Europa-Parlamentsvalg	Der foretages ikke registrering af vælgere efter alder. Meningsmålinger og exit pools vedr. ungdomsdeltagelse foretages sjældent	Der foretages ikke registrering af vælgernes partivalg efter alder. Meningsmålinger og exit pools vedr. ungdomsdeltagelse foretages sjældent

Østrig	Valgtype siden 1978	18-25 åriges deltagelse	Partivalg
	Lokalvalg	Valgmyndigheden offentliggør ikke aldersopdelte opgørelser over valgdeltagelsen. En undersøgelse af valgdeltagelsen ved landdagsvalget i Wien i 2005 viste, at de 16-18-årige deltog i næsten samme omfang som vælgerbefolkningen som helhed (59 mod 61 %)	Der foreligger ikke systematiske undersøgelser af vælgernes partivalg efter alder. Ved landdagsvalgene synes ifølge enkeltundersøgelser især socialt tilhørsforhold, familietradition og uddannelseslængde at spille ind i de unges partivalg.
	Nationale valg	Valgmyndigheden offentliggør ikke aldersopdelte opgørelser over valgdeltagelsen. En endnu ikke	Der foreligger ikke systematiske undersøgelser af vælgernes partivalg efter alder. En endnu ikke offentliggjort analyse af seneste parlamentsvalg (2008) viser en

		offentliggjort analyse af seneste parlamentsvalg (2008) viser, at de 16-18-årige har deltaget med næsten samme procent som befolkningen som helhed.	vis tendens til overrepræsentation af oppositionspartierne blandt de 16-18-årige.
	Europa-Parlamentsvalg	Valgmyndigheden offentliggør ikke aldersopdelte opgørelser over valgdeltagelsen. En valganalyse efter Europa-Parlamentsvalget i 2004 viste, at medens valgdeltagelsen som helhed var 42,4 %, deltog kun 29 % af 18-25-årige.	Der foreligger ikke systematiske undersøgelser af vælgernes partivalg efter alder.

Oplysninger om andre EU-landes initiativer for at sikre unges deltagelse i demokratiet.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Belgien	<p>Grundet valgpligt i Belgien ses incitamentet til sikring af unges deltagelse som mindre nødvendige. Informationer om borgerpligt og -rettigheder samt om valgstruktur m.v. er dog generelt integreret i undervisningsforløbet i de belgiske skoler.</p> <p>Informationskampagner kan forekomme, dog sjældent (og ikke nødvendigvis baseret på unge).</p>

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Bulgarien	Ingen særlige aktiviteter iværksat af regeringen Et vist arbejde gøres i de politiske ungdomsorganisationer, især indenfor Socialistpartiet

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Cypern	Der er ikke oplyst om særlige aktiviteter iværksat af regeringen.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Det Forenede Kongerige	Som led i den britiske regerings forfatningsmæssige reformbestrebelse fremlagde regeringen i juli 2007 grønbogen "The Governance of Britain" (http://www.official-documents.gov.uk/document/cm71/7170/7170.pdf). I grønbogen beskrives et faldende engagement blandt unge i forhold til formelle politiske processer, ligesom det nævnes, at kun 37 pct. af de 18-24-årige stemte ved det nationale valg i 2005. Grønbogen lancerer en "Youth Citizen Commission", som bl.a. skal se på, hvordan man kan øge unges politiske deltagelse, samt hvorvidt nedsættelse af valgretsaldere vil kunne bidrage til dette. Kommissionen ser bredt på aspekter af unges politiske deltagelse, herunder gennem en høring om nedsættelse af valgretsaldere til 16 år. Hensigten er, at kommissionen afrapporterer til den britiske regering i foråret 2009.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Estland	Tiltag i form af reklamekampagner rettet mod førstegangsvælgere gennemført. Andre tiltag ikke gennemført/iværksat.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Finland	Undervisningsforløb i skoler og på ungdomsuddannelser om samfundsmæssige emner og funktioner, deriblandt valg og valgdeltagelse.
	Kampagner rettet mod unge vælgere under valgperioder, der søger at øge stemmedeltagelsen. Justits- og undervisningsministeriet har været de primært involverede
	Ligeledes eksisterer der mange ungdomsudvalg i kommunerne, hvilket giver unge mulighed for at involvere sig i politik og få erfaringer med at arbejde i et repræsentativt demokrati.
	Pga. af en aldrende befolkning er man opmærksom på at området vil kræve en fremtidig indsats for at opnå gode resultater.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Frankrig	Kampagner (plakater og pjecer) om indskrivning på valglisterne iværksættes inden hvert valg og er særlig rettet mod unge. Kampagnerne finder sted i samarbejde mellem myndighederne og foreningsliv.
	Staten gennemfører ligeledes lejlighedsvis kampagner med opfordring til at stemme.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Grækenland	Ingen særlige initiativer iværksat af regeringen (stemmeafgivning er obligatorisk). Selvstændige initiativer fra de politiske partier, ungdomsorganisationer, mv. ift. de unge efter interesse, ønske og behov – ligesom emnet kan inddrages af bl.a. skoler og uddannelsesinstitutioner på lokalt initiativ.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Irland	Informationskampagner, bl.a. Europe 2.0

	(sponsoreret af Kommissionen) rettet specifikt mod unge vælgere med brochurer samt små animationsfilm på bl.a. youtube. Der har tidligere været kampagner i samme stil i forbindelse med afstemningen til Lissabontraktaten i juni 2008. Disse kampagner var delvist offentligt støttet.
--	--

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Italien	<p>Skolereform (2008-2009) indebærer at undervisningsforløbet skal inkludere mere om borgerpligter, rettigheder og grundloven i folkeskolen.</p> <p>Partistøtte og lokalstøtte (kommunal) og EU støtte til ungdomsorganisationer eller projekter der har fokus på valgdeltagelse og samfundsmæssigt engagement. “ L’Europa InForma al voto” er et af de seneste projekter, der har til formål at fremme deltagelse af unge vælgere i valget til Europa-Parlamentet i juni 2009;</p> <p>Gennem møder, flyers m.v. får de unge information, der skal gøre dem mere bevidste om hvordan den Europæiske Union fungerer, om unionens målsætninger (tilskyndelse til aktivt medborgerskab, uddannelsesmæssige og faglig mobilitet, miljømæssig bæredygtighed, interkulturel dialog,) samt opfordring til de unge om at reflektere over, hvad fremtiden kan være for den Europæiske Union</p>

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Letland	<p>Ingen specifikke kampagner rettet mod de 18 til 25-årige. Dog vil hovedpersonen i et planlagt tv-reklame-spot forud for europaparlaments- og lokalvalg i juni 2009 være en <u>ung</u> mand. Formålet er hermed at skabe større identifikation hos de yngre vælgere.</p> <p>Den centrale valgkommission samarbejder med en ungdomsorganisation kaldet Klubs Maja omkring foredrag, oplysning mm.</p>

	Organisationen består af allerede politisk aktive unge.
--	---

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Litauen	Der findes ungdoms- og studenterorganisationer og nogle af de litauiske partier har tilknyttet egne ungdomspartier.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Luxembourg	Det er – qua valgpligten – ikke skønnet nødvendigt at iværksætte særlige foranstaltninger for sikre denne vælgergruppes deltagelse i valg.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Malta	Ungdomsråd som hvert tredje år opfordrer unge til at formulere policy papers om emner som berører deres lokalområde.
	Nationale ungdomsparlamerter som er delt op i 13-17 årige og 19-35 årige.
	EU og national støtte til ungdomsorganisationer, der har fokus på valgdeltagelse, samfundsmæssigt engagement, aktivt medborgerskab samt europæisk samarbejde.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Nederlandene	Undervisning i mellemskolen (12-16 år) i faget: Samfundsfag.
	I tiden op til nationale valg udsendes statens TV-spots – Postbus 51 - der stimulerer til brug af valget; dog ikke specielt rettet mod unge.
	Støtte til ungdomsorganisationer, der har fokus på valgdeltagelse og samfundsmæssigt engagement. Støtte til politiske ungdomspartier.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i
------	---

	demokratiet
Polen	<p>I forbindelse med det kommende valg til Europa-Parlamentet har det polske Undervisningsministerium i januar måned afholdt møde med 15 polske NGOer og den polske valgkommission om planlagte NGO-projekter i forbindelse med valget. Mødet resulterede i et tilsagn fra ministeriet om opbakning til projekter, der har til formål direkte eller indirekte at øge unge menneskers valgdeltagelse. Konkret ved at ministeriet i løbet af marts måned vil udsende et brev til alle offentlige skoler i Polen, hvor man understreger ministeriets støtte til gennemførelse af sådanne projekter på de enkelte skoler. Brevet vil samtidig give retningslinjer for grænserne mellem lovlig oplysning og ulovlig agitation. Eksempler på planlagte NGO-aktiviteter på skolerne er gennemførelse af prøvevalg- og valgmøder med aktiv inddragelse af eleverne.</p> <p>Også i forbindelse med det seneste parlamentsvalg i 2007 spillede NGOerne en fremtrædende rolle i forhold til at engagere unge vælgere. Nogle valgforskere mener, at dette er en af forklaringerne bag den store stigning i den samlede stemmeprocent ved 2007-valget i forhold til tidligere parlamentsvalg, og at den generelle tendens i forhold til unge vælgeres lavere stemmedeltagelse ved netop dette valg ikke gjorde sig gældende, eller kun gjorde sig gældende i mindre grad.</p>

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Portugal	<p>Obligatorisk undervisning om borgerpligter- og rettigheder i grundskolen.</p> <p>Ungdoms-Parlament, rettet mod styrkelse af unge portugiseres deltagelse i den demokratiske proces. Årlige drøftelser om udvalgte emner i skoler, efterfulgt af valg af</p>

	repræsentanter til det nationale Ungdoms-Parlament. Alle offentlige skoler kan deltage. Initiativet dækker både grundskolen (siden 1995) og overbygningen (siden 2001).
--	---

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Rumænien	Der foreligger ikke oplysninger om særlige initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Slovakiet	Der er ingen generelle landsdækkende tiltag, men samfundsfag er obligatorisk for unge på alle ungdomsuddannelser.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Slovenien	Undervisningsforløb om borgerpligter- og rettigheder i skoler og på videregående uddannelser.
	Foredrag på skoler af ungdomsorganisationer, ofte med partitilhørsforhold.
	Økonomisk støtte til ungdomsorganisationer, der har fokus på valgdeltagelse og engagement i demokratiet.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Spanien	Undervisningsforløb om borgerpligter og -rettigheder i skoler mv.
	Der er etableret et ungdomsråd som samler ungdomsorganisationer i Spanien. Rådet arbejder generelt gennem en bredspektret indsats for unges interesser og for unges deltagelse i samfundet. Rådet støttes i sine bestræbelser af myndighederne.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Sverige	Ingen særlige aktiviteter iværksat.

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Tjekkiet	<p>Undervisningsforløb om borgerpligter og -rettigheder i skoler og på videregående ungdomsuddannelser.</p> <p>Støtte til ungdomsorganisationer, der har fokus på valgdeltagelse og samfundsmæssigt engagement.</p>

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Tyskland	<p>Informationskampagner rettet specifikt mod unge:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informationer, animationer og uddannelsesplatforme i print-medier og på websites for unge (muligvis samarbejde med eksterne Internet-fora) 2. Foredrag om valg, især på skoler (frivillige medarbejdere). 3. Paneldiskussioner med unge. 4. Wahl-O-Mat: http://www.bpb.de/methodik/XQJYR3,0,0,WahlOMat_.html 5. Særlige programmer for unge, der ikke interesserer sig for politik. Fællesprojekter inden for ungdomsarbejde, hvor man benytter sig af "peer-groups-teaching" metoden. <p>Informationskampagner rettet specifikt mod unge i fjernsyn, biograf og internettet.</p> <p>Der findes i øvrigt ingen særlig tilgang over for unge i forhold til deltagelsesformer eller den måde, der afgives stemmer på.</p>

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Ungarn	<p>Frivilligt undervisningsforløb om borgerpligter og -rettigheder i skoler og på videregående ungdomsuddannelser, i alt 1-2 lektioner.</p> <p>Informationskampagner rettet specifikt mod</p>

	<p>de unge i fjernsyn, radio og ungdomsmedier. I de senere år fokus på internettet, hvor der oprettes en særlig ungdomshjemmeside for hvert valg, senest i forbindelse med valget til Europa-Parlamentet. Hjemmesiden indeholder typisk baggrundsoplysninger om valget, quiz, og der er mulighed for at deltage i konkurrencer.</p>
	<p>Der uddeles en mindre gave til fremmødte førstegangsvælgere på valgstedet.</p>
	<p>Informationsmøder rundt omkring i landet bl.a. på biblioteker.</p>

Land	Initiativer til at sikre unges deltagelse i demokratiet
Østrig	<p>Ved en reform af valgloven i 2007 blev valgretsalderen for alle typer valg sat til 16 år og valgbarhedsalderen til 18 år (med undtagelse af forbundspræsidentvalg, hvor valgbarhedsalderen er 35 år).</p>
	<p>Ved samme reform blev der givet almindelig adgang til at stemme ved brevvalg uden fremmøde på et valgsted eller offentligt kontor.</p>
	<p>Endelig gennemføres på flere planer, bl.a. gennem skolerne, partierne og ungdoms- og sportsforeninger (der oftest har et partitilhørsforhold) kampagner rettet mod de unge.</p>

Andre EU-landes erfaringer med elektronisk stemmeafgivning ved offentlige valg.

Land	Erfaringer med elektronisk stemmeafgivning ved offentlige valg
Belgien	<p>Elektronisk stemmeafgivning har allerede været benyttet ved de seneste valg i Belgien. Erfaringerne med systemet har, bortset fra visse begyndervanskeligheder, været gode. I øvrigt har de belgiske myndigheder i september 2008 iværksat en udbudsproces med henblik på indførelse af et mere moderne elektronisk valgsystem. Valg af leverandør er dog endnu ikke afgjort. Det er hensigten, at det ny system skal være operationelt til valget efter Europaparlamentsvalget.</p>

Bulgarien	Ingen erfaringer. Et lovforslag om elektronisk stemmeafgivning har været forelagt parlamentet et par gange, men partierne har ikke vist interesse for vedtagelse.
Cypern	Ingen erfaring med elektronisk stemmeafgivning.
Det Forenede Kongerige	Forsøg med elektronisk stemmeafgivning i Storbritannien har fundet sted siden 2002, hvor der blev indledt pilot-projekter på området. Sådanne forsøg er siden blevet foretaget i 2003, 2004 samt senest i 2007. På baggrund af resultaterne fra seneste forsøg er det regeringens opfattelse, at flere undersøgelser er nødvendige. I den forbindelse vurderes det, at overvejelser vedr. tilgængelighed, registrering af vælgere forud for stemmeafgivelsen og certificering af systemer til brug for understøttelsen af E-voting er væsentlige.
Estland	Estland har benyttet elektronisk stemmeafgivning ved lokalvalg 2005 samt parlamentsvalg 2007. Elektronisk stemmeafgivning betegnes som en succes. Henholdsvis 1,9 % i 2005 og 5,4 % 2007 af alle afgivne stemmer var e-stemmer. Elektronisk stemmeafgivning mest populært blandt 25-29-årige.
Finland	Fra finsk side har man været tilbageholdende med at gennemføre elektronisk stemmeafgivning, da man har været bekymret over datasikkerheden. I de sidste lokalvalg (efterår 2008) var der pilotforsøg i 3 valgkredse. Man oplevede nogle tekniske fejl i systemet, og den endelige rapport udfærdiges af Justitsministeriet og udkommer i maj 2009.
Frankrig	Maskinel afstemning har været anvendt siden 1969 (modifikationer i 2004) og benyttes p.t. i 70 kommuner med i alt ca. 1,5 mio. vælgere (ud af 45 mio.). Systemet ventes revideret i de kommende år. On-line afstemning er p.t. ikke tilladt til politiske valg, men anvendes på frivillig basis i 2004 ved valget til Assemblée des Français de l'Étranger (der repræsenterer franskmænd bosat i udlandet, herunder ved at vælge 12 medlemmer af det franske Senat). Forsøget var dyrt og forbedrede ikke valgdeltagelsen mærkbart, men gentages ved nyvalget til assembléet i juni d.å.
Grækenland	Ingen erfaringer. Ifølge det oplyste ikke planer om indførelse af elektronisk stemmeafgivning.
Irland	Irland har ikke gode erfaringer med elektronisk stemmeafgivning. I 2002 introducerede man et elektronisk system ved det nationale valg til parlamentet, som dog voldte problemer, da validiteten af maskinernes stemmeregistrering blev betvivlet, og sidenhen er projektet langsomt blevet skrinlagt. Der blev brugt 53 mio. € på udviklingen af projektet og samtlige 7.000 maskiner er nu i opmagasiner, hvilket har resulteret i store omkostninger. Maskinerne er endnu ikke officielt blevet kasseret, men der er ingen aktuelle planer om at tage dem i brug igen. Den irske miljøminister, John Gormley, nævnte for nylig, at man vil undersøge, hvad der nu skal ske med maskinerne.
Italien	I parlamentsvalget i 2006 var der i 4 regioner (Liguria, Lazio, Sardegna og Puglia) et elektronisk prøvevalg. Omkring 20% af valgets stemmer var

	elektroniske. Der har efterfølgende været rejst kritik af forsøget for dårlig planlægning m.m. Regeringen satser på digitalisering af det offentlige, herunder valg handlinger, gennem planen "E-government 2012", som bl.a. skal skabe mere synlighed og gennemsigtighed i det offentlige.
Letland	Ingen erfaring med elektronisk stemmeafgivelse.
Litauen	Ingen erfaring med elektronisk stemmeafgivelse.
Luxembourg	Luxembourg har ingen erfaringer hermed. Der pågår p.t. ingen overvejelser angående anvendelse af denne valgmetode.
Malta	Lokalvalg har siden 2002 været helt eller delvist elektroniske. Malta har været et af de første europæiske lande med handlingsplan for digitalisering af det offentlige. Succesen fra lokalvalgene skal forsøges implementeret ved næste de nationale og europæiske valg.
Nederlandene	Forsøg med elektronisk stemmeafgivelse ved offentlige valg har fundet sted. Imidlertid besluttede regeringen for nyligt at stoppe disse forsøg indtil videre og genoptage systemet med stemmeafgivelse med pen eller blyant. Årsagen hertil er kraftig kritik fra berørte instanser og offentligheden med hensyn til troværdigheden af det elektroniske system.
Polen	Der har ikke i Polen været gennemført elektronisk stemmeafgivelse ved offentlige valg.
Portugal	Portugal har ingen erfaringer med afgivelse af valide stemmer gennem elektronisk stemmeafgivelse. Derimod har der i forbindelse med Europa-Parlamentsvalget i 2004 og ved det nationale parlamentsvalg i 2005 været foretaget afprøvning/testning af elektronisk stemmeafgivelse med ikke-valide stemmer – begge gange med meget positive resultater, og stor popularitet blandt befolkningen. Lignende eksperimenter desuden foretaget ifm. lokalvalg i Sao Sebastiao da Pedreira (Lissabon) i 1997.
Rumænien	Der er ikke i Rumænien erfaringer med elektronisk stemmeafgivelse.
Slovakiet	Den slovakiske lovgivning tillader ikke elektronisk stemmeafgivelse og der er på den baggrund ingen slovakiske erfaringer med fænomenet.
Slovenien	Slovenien har endnu ikke erfaringer med elektronisk stemmeafgivelse ved offentlige valg.
Spanien	Elektronisk stemmeafgivelse er ikke mulig i Spanien.
Sverige	Sverige har ingen erfaringer med elektronisk stemmeafgivelse ved offentlige valg.
Tjekkiet	Elektronisk stemmeafgivelse har ikke været anvendt ved offentlige valg og der er for nuværende ingen planer om dette i Tjekkiet.
Tyskland	Forbundsforfatningsdomstolen har i sin afgørelse af den 3. marts 2009 fastslået, at elektroniske valgapparater er lovlige, såfremt valget er forståeligt og kontrollerbart for den enkelte vælger, eksempelvis via ekstra papirudskrift. Da valgapparaterne i Tyskland indtil videre ikke opfylder dette krav, vil apparaterne hverken benyttes ved Europaparlamentsvalg eller ved forbundsdagsvalget i dette år. Det undersøges i øjeblikket, hvorledes forbundsforfatningsdomstolens krav kan overholdes på en

	måde så det for kommunerne kan betale sig at anskaffe elektroniske valgapparater.
Ungarn	Der har ikke i Ungarn været gennemført elektronisk stemmeafgivning ved offentlige valg.
Østrig	Overvejelser vedr. elektronisk stemmeafgivning ved offentlige valg er pt. sat i bero som følge af grundlæggende uenighed mellem de to partier i regeringskoalitionen, der på denne baggrund ikke har e-valg i regeringsprogrammet. Indenrigsministeriet følger dog tæt forberedelserne til i maj 2009 at gennemføre studenterrådvalg med mulighed for elektronisk stemmeafgivning med henblik på at indsamle viden til evt. senere brug. Udfordringen ses som på den ene side at sikre vælgerens identitet og på den anden side at sikre stemmeafgivningens anonymitet. Endvidere indgår spørgsmål som fejlmuligheder, intransparens og svindelrisiko i vurderingerne.

EUP